

Referat despre Alexandru Lapusneanu

Costache Negruzzi (1808-1868) este un deschizator de drumuri in literatura romana moderna, "un clasic al romantismului", intemeietorul nuvelei istorice. Traieste si creaza in aceasi perioada cu M.Kogalniceanu, V.Alecsandri, Al.Russo. Scrierile sale, publicate in diverse reviste si ziare ale vremii, au fost adunate in volumul "Pacatele tineretilor", care cuprinde patru cicluri: Amintiri de junete; Fragmente istorice; Negru pe alb; Scrisori de la un prieten. Nuvela Alexandru Lapusneanu, publicata in primul numar din Dacia Literara este considerata ilustrarea literara a programului revistei, inspiratia din trecutul istoriei noastre. Desi in 1840 nu fusese tiparit textul cronicilor moldovenesti, este evident ca autorul le-a cunoscut si s-a inspirat din cronicile lui Grigore Ureche si Miron Costin in reconstituirea faptelor si in zugravirea oamenilor si a perioadei istorice, dar depasind simpla povestire a faptelor din cronici prin dramatizarea actiunii.

Nuvela reprezinta un episod din istoria Moldovei, cei 5 ani al celei de-a doua domnii a lui Alexandru Lapusneanu (1564-1569). Tema principala o reprezinta faptele voievodului, ajuns din nou pe tronul Moldovei, care actioneaza pentru intarirea autoritatii domnesti si slabirea boierilor. Nuvela este structurata in 4 capitole, ca actele unei piese, fiecare cu motouri cu titluri semnificative, care rezuma subiectul: Daca voi nu ma vreti, eu va vreau; Ai sa dai sama, Doamna!; Capul lui Motoc vrem...; De ma voi scula, pre multi am sa popesc si eu, subiect care are o desfasurare ascendenta. Personajul principal este Domnul Moldovei, Alexandru Lapusneanu, celelalte personaje, bine conturate, participa motivat la desfasurarea actiunii si la sustinerea conflictului principal, reliefand caracterul personajului central. In primul capitol se descrie dorinta lui Alexandru Lapusneanu de a reveni pe tron si actiunile intreprinse de el pentru a-si atinge acest scop. El dialogheaza cu solia de boieri alcatuita din vornicul Motoc, postelnicul Veverita, spatarul Spancioc si Stroici. Acest dialog contureaza conflictul puternic dintre domn si boierii tradatori. Din dialog rezulta starea suflenteasca a personajelor. Alexandru Lapusneanu, vrand sa-si impuna ferm autoritatea, primeste solia foarte protocolar si rezervat, silindu-se sa zambeasca. Replicile lui pun in evidenta trasaturile sale esentiale: impulsivitatea, firea violenta, fara scrupule in politica.

Cuvintele sale au ramas memorabile, sunand ca o sentinta "Daca voi nu ma vreti, eu va vreau,...si daca voi nu ma iubiti, eu va iubesc pre voi, si voi merge ori cu voia, ori fara voia voastra". In schimb atitudinea boierilor exprima o oarecare independenta, care desi se apleaca pana la pamant in fata domnitorului, dar nu-i saruta poala, un gest semnificativ in epoca evenimentelor. Dar Lapusneanu dovedeste o cunoastere sigura asupra oamenilor, dar si o abilitate politica deosebita. El in cruta pe Motoc pentru ca ii este "trebuitor". Partea a 3-a este cea mai dramatica din nuvela, este punctul culminant. Incepe cu o atmosfera linistita, cuvioasa, la mitropolie, unde domnul si boierii asculta sfanta liturghie. Domnitorul castiga increderea totala a boierilor care-l urau si se temeau de el. Scena merge intr-o gradare ascendenta si culmina cu uciderea celor 47 de boieri.

Scena uciderii boierilor, a dialogului dintre Lapusneanu si Motoc, retrasi langa o fereastră, capata viata ca intr-un tablou. Cinismul, luciditatea, sangele rece cu care este pregatit si executat acest deznodamant dezvaluie o structura diabolica, un tiran al epocii medievale. Pentru prima data in

literatura romana este prezentata psihologia colectiva. Multimea adunata la poarta curtii domnesti este dezorientata, nu stie sa-si formuleze doleanțele. Se strang in grupuri si, desi in interiorul lor mocnesc mii de nemulumiri, ei nu realizeaza de unde provin aceste, se intreaba unii pe altii ce sa ceara. La un moment dat toate glasurile "se facura un glas" si el striga "Capul lui Motoc vrem". In nuvela predomina naratiunea si dialogul. Prin prezentarea unui erou exceptional, prin reconstituirea istorica, nuvela apartine romantismului. Prin sobrietatea stilului, obiectivitatea relatarilor, nuvela apartine clasicismului. Desi actiunea nuvelei se petrece in sec. XVI-lea, limbajul nuvelei nu implica o aglomeratie exagerata de arhaisme, doar atata cat trebuie pentru a obtine o culoare de epoca. Scriitorul le da arhaismelor sensurile vechi. Astfel "prosti" este folosit in sensul "simplu, de rand"; "mosie" in seneul de "patrie"; "vanzand" in sensul de "tradand". Lipsa neologismelor se datoreaza faptului ca autorul isi da seama de inoportunitatea acestora intr-o nuvela istorica. Caracterul popular al textului este ilustrat si prin locutiuni, expresii sau zicale intalnite in vorbirea populara.